

Věc C-58/21

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

1. února 2021

Předkládající soud:

Verwaltungsgericht Wien (Rakousko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

21. ledna 2021

Stěžovatel:

FK

Dožadovaný orgán:

Rechtsanwaltskammer Wien

Předmět původního řízení

Sociální zabezpečení – Použitelné právo – Právní zástupci – Starobní důchod –
Podmínka pro poskytnutí – Vzdání se výkonu advokacie v tuzemsku a v zahraničí

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, jakož i přezkum, zda důchodové podmínky platné pro advokáty v Rakousku jsou slučitelné s unijním právem; článek 267 SFEU.

Předběžné otázky

- 1) Jak je třeba vykládat čl. 13 odst. 2 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, pokud se těžiště činnosti osoby z kvantitativního pohledu nachází v nečlenském státu, ve kterém má osoba rovněž své

bydliště, a tato osoba krom toho vykonává činnost ve dvou členských státech (Spolkové republice Německo a Rakousku), přičemž činnost v obou členských státech je rozdělena tak, že významně převažující část činnosti se odehrává v jednom členském státu (v konkrétním případě ve Spolkové republice Německo)?

V případě, že z výkladu tohoto ustanovení vyplývá příslušnost pro Rakousko, je kladena tato otázka:

- 2) Jsou z hlediska unijního práva přípustná ustanovení § 50 odst. 2 řádky 2 písm. c) bod aa) Rechtsanwaltsordnung (*advokátní řád*) a ustanovení § 26 odst. 1 řádky 8 stanov část A 2018, které se zakládá na prvně jmenovaném ustanovení, nebo tato ustanovení porušují unijní právo, jakož i práva zaručená unijním právem tím, že jako podmínka pro poskytování starobního důchodu je požadováno zřeknutí se vykonávání advokacie v tuzemsku a v zahraničí (§ 50 odst. 2 písm. c) bod aa)), respektive kdekoli (§ 26 odst. 1 řádka 8 stanov část A 2018)?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Listina základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“): články 15, 17, 20 a 21;

SFEU: články 49 a 56;

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení: články 2, 3, 11, 13, 50 a 87;

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení: články 14, 45 a 47.

Uvedená vnitrostátní ustanovení

Rechtsanwaltsordnung (RAO – *advokátní řád*): § 49 a § 50;

Verordnung der Vertreterversammlung des Österreichischen Rechtsanwaltskammertages über die Versorgungseinrichtungen Teil A der österreichischen Rechtsanwaltskammern (Satzung Teil A 2018) (*Vyhláška shromáždění zástupců rakouské advokátní komory o zařízeních sociálního zabezpečení část A rakouských advokátních komor /stanovy část A 2018/*): § 26.

Stručné vylíčení skutkového stavu a řízení

- 1 Verwaltungsgericht Wien (*správní soud ve Vídni*) se musí zabývat stížností advokáta (dále jen „stěžovatel“) podané proti rozhodnutí advokátní komory ve Vídni.

- 2 Stěžovatel má jak polskou, tak i německou státní příslušnost a působil, respektive zčásti ještě působí jako advokát ve třech státech (Německu, Švýcarsku a Rakousku).
- 3 Jeho činnost se soustředila přitom převážně na Německo a později (až dodnes) na Švýcarsko. V Rakousku naproti tomu působil jako advokát pouze ve srovnatelně malé míře. Odpracovaný čas v Rakousku a také tam dosažený obrat tak nikdy nepřekročil 10 % jeho celkového pracovního času, respektive jeho celkového obratu.
- 4 Stěžovatel nikdy neměl bydliště v Rakousku. Středisko soukromých zájmů měl v období od roku 1996 do roku 2007 v Německu, poté ve Švýcarsku.
- 5 Stěžovatel podal u advokátní komory ve Vídni žádost o přiznání předčasného starobního důchodu. V této žádosti uvedl, že se zříká svého advokátního působení v Rakousku, nikoli však povolení pracovat v Německu a ve Švýcarsku.
- 6 Svým rozhodnutím zamítla advokátní komora ve Vídni žádost stěžovatele o přiznání předčasného starobního důchodu. Rozhodnutí bylo odůvodněno tím, že stěžovatel nadále působí jako advokát v Německu a ve Švýcarsku a není tím splněna podstatná podmínka pro přiznání předčasného důchodu (viz níže, bod 7).

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 7 Podle názoru advokátní komory lze poskytnout předčasný starobní důchod v Rakousku pouze v případě, pokud se dotčená osoba zřekne práva vykonávat advokátní činnost kdekoli na světě. To vyplývá zejména z § 26 odst. 1 řádky 8 stanov část A 2018.
- 8 Podle názoru stěžovatele je to v rozporu s unijním právem, zejména se svobodou usazování a volným pohybem služeb.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 9 První otázkou má být nejprve objasněno použitelné právo. Je totiž sporné, zda jsou rakouské právní předpisy vůbec použitelné.
- 10 Použitelné právo je v zásadě vázáno na místo hlavní výdělečné činnosti.
- 11 Pro osoby, které obvykle vykonávají samostatnou výdělečnou činnost ve dvou nebo třech členských státech, stanoví čl. 13 odst. 2 nařízení č. 883/2004, podle jakých kritérií je třeba určit právní předpisy, které se použijí. Podle něj osoba, na kterou se vztahuje čl. 13 odst. 2, podléhá buď právním předpisům členského státu bydliště nebo právním předpisům členského státu, v němž se nachází střed zájmu její činnosti, pokud nebydlí v členském státě, v němž vykonává podstatnou část své činnosti.

- 12 Stěžovatel má své hlavní bydliště ve Švýcarsku, kde také vykonává kvantitativně podstatnou část své činnosti. Krom toho pracuje ještě ve dvou členských státech (Německu a Rakousku) v kvantitativně podstatně menší části, přičemž převažující část této činnosti probíhá v Německu.
- 13 Vystává otázka, jak je třeba chápat čl. 13 odst. 2 písm. b) nařízení č. 883/2004 v případě, jakým je projednáváný případ, ve kterém se osoba nachází jak se středem zájmu své činnosti, tak i bydlištěm mimo členský stát a doslovný výklad ustanovení by měl za následek, že by nebylo možné použít vůbec žádné právní předpisy členského státu. Pokud by nicméně výklad čl. 13 odst. 2 písm. b) nařízení č. 883/2004 vedl k tomu, že je možné použít právní předpisy členského státu, je nejasné, jaké právní předpisy (tedy právní předpisy jakého členského státu) je namístě použít, pokud dotčená osoba vykonává svou činnost ve více členských státech v rozdílné kvantitě.
- 14 Pokud je namístě použít rakouské právní předpisy, má být druhou otázkou objasněno, zda s unijním právem jsou slučitelné ustanovení § 50 odst. 2 druhé řádky písm. c) bodu aa) advokátního řádu – podle kterého je podmínkou pro nárok na důchod „zřeknutí se výkonu advokacie v tuzemsku a v zahraničí – a ustanovení § 26 odst. 1 řádky 8 stanov část A 2018, které se zakládá na prvně jmenovaném ustanovení a podle kterého je podmínkou nároku na starobní důchod „zřeknutí se práva vykonávat advokacii kdekoli“.
- 15 Tato ustanovení by totiž mohla být v rozporu zejména se svobodou usazování podle článku 49 SFEU, protože v projednáváném případě jednáme o přeshraniční situaci a jednak sporná rakouská ustanovení brání advokátům v usazování.
- 16 V úvahu přichází porušení práva na vlastnictví podle článku 17 Listiny. Unijně-právní záruka vlastnictví ochraňuje totiž i majetkoprávní zájmy v souvislosti se zákonem stanovenými sociálními dávkami, jako zejména důchody. Omezení základního práva na vlastnictví vyžadují zákonný základ a musejí být odůvodněny cíli Unie sloužícími obecnému blahu, musejí být vhodná, jakož i přiměřená k dosažení cíle. Je sporné, zda všechny tyto podmínky jsou splněny.
- 17 Rakouská právní úprava by dále mohla být v rozporu s volným pohybem služeb podle článku 56 SFEU, právem pracovat a svobodně si zvolit povolání a vykonávat ho vyplývajícím ze článku 15 Listiny a unijně-právním zákazem diskriminace.